

OHUTUSJUHEND REDELIL TÖÖTAMISEL Nr 17

1. SISSEJUHATUS

Käesoleva ohutusjuhendi tutvustamine (esmajuhendamine) töötajale toimub pärast töötaja tööle vormistamist ja sissejuhatava juhendamise läbiviimist tööandja määratud pädeva isiku poolt.

Töötaja täiendjuhendamine korraldatakse alljärgnevatelt juhtudel:

- uute tervishoiu ja tööohutuse juhendite või õigusaktide kehtestamisel või kehtivate nõuete muutumisel;
- töökorralduse muutmisel või kui tema töös on olnud kolmest kuust pikem vaheaeg;
- tehnoloogia või töövahendite vahetamisel või uuendamisel;
- töötaja ümberpaigutamisel teisele tööle või tema tööülesannete olulisel muutumisel;
- kui töötaja rikkus tööohutusnõudeid, mis põhjustas või oleks võinud põhjustada tööõnnetuse;
- tööde või tegevuse puhul, mis ei kuulu töötaja töölepinguga määratud tööde või ametikohustuste hulka;
- kui struktuuriüksuse juht või töötaja ise peab seda vajalikuks;
- kui tööinspektor peab seda vajalikuks.

Täiendjuhendamise sisu ja mahu määrab tööandja.

Töötaja sissejuhatav, esma- ja täiendjuhendamine, väljaõpe ning töötaja iseseisvale tööle lubamine registreeritakse sellekohases päevikus või andmebaasis, kuhu märgitakse:

- juhendamise või väljaõppe kuupäev ja kestus;
- juhendatava ja juhendaja ees- ja perekonnanimi ning amet;
- struktuuriüksus, kuhu töötaja tööle suunati;
- täiendjuhendamise põhjus;
- töötajale tutvustatud juhendite ja õigusaktide nimetused;
- iseseisvale tööle lubamise kuupäev.

Töötaja kinnitab juhendamist, väljaõpet ning iseseisvale tööle lubamist oma allkirjaga.

2. ÜLDNÕUDED

- 2.1.** Redelit võib kasutada ainult kasutusjuhendis ettenähtud otstarbel ja viisil.
- 2.2.** Redel tuleb paigaldada nii, et see kasutamise ajal seisaks kindlalt. Redel peab seisma tugeval sobiva suurusega liikumatul alusel nii, et redelipulgad püsiks horisontaalasendis. Rippredel, välja arvatud nõorredel peab olema kinnitatud nii, et see ei liigu ega kiigu.
- 2.3.** Kokkupandava redeli libisemist tuleb takistada redeli üla- või alaosa kinnitamisega, libisemist takistavate vahendite või muude lahenduste kasutamisega. Juurdepääsuredel

- peab olema piisavalt pikk, et ulatuda vähemalt ühe meetri võrra üle juurdepääsutasandi, välja arvatud juhul, kui redel on statsionaarselt kinnitatud.
- 2.4. Lukustatavat mitmeosalist redelit ja pikendusredelit tuleb kasutada nii, et selle eri osad ei saaks üksteise suhtes liikuda. Liikuv redel tuleb enne sellele astumist fikseerida liikumatusse asendisse. Üksikredeleid ei tohi kokku siduda, liimida ega ühendada kruvide ega naelte abil, välja arvatud juhul, kui see on kasutusjuhendis ette nähtud.
 - 2.5. Redelit tuleb kasutada nii, et töötaja saaks sellest kogu aeg kinni hoida ja sellele kindlalt toetuda. Redel peab võimaldama sellest kindlat kinnihoidmist ka siis, kui redelil olles midagi kantakse.
 - 2.6. Redelil seistes ei tohi töötada korraga kauem kui 30 minutit ega rohkem kui kolmandiku tööpäeva pikkusest.
 - 2.7. Keelatud on seista kõrgemal kui ülalt kolmandal pulgal või astmel.
 - 2.8. Üldjuhul ei tohi redelil töötada kõrgemal kui 5 meetrit aluspinnast
 - 2.9. Redeleid kontrollitakse vähemalt üks kord kuus.
Kontrollimise kohta koostatakse akt, kus registreeritakse kontrollimises osalenud isikud, kontrollimise aeg ja tulemus ning võimalikud parandusettepanekud.
Kontrollimisel avastatud puudused tuleb võimalusel kõrvaldada kohe või enne töövahendi kasutuselevõttu.
 - 2.10. Antud ohutusjuhend käsitleb teisaldatavate redelitele esitatavaid nõudeid ning nende redelite kasutamist.
 - 2.11. Liikumine ja töö redelitel on seotud suure õnnetusjuhtumiriskiga ning suure füüsilise koormusega, mis võib kaasa tuua liigeste, lihaste ning vereringe ülekoormust.
 - 2.12. Õnnetusjuhtumite põhjuseks on suurel määral redelite paigutamine valele (näit. pehmele või libedale) alusele, paigutamine valele kaldele, või see, et redelilt teostatavaid tööülesandeid tuleks tegelikult teostada tellingutelt, liftilt või muult kindlalt platvormilt.
 - 2.13. Kehakoormuse põhjuseks on osaliselt see, et tööd peab tegema stabiilsuse ning kehasakaalust lähtudes rasketes asendites, osaliselt aga see, et sobivate vaate- ning ulatusvahemaa saavutamiseks peab töötaja võtma mitteotstarbekaid asendeid. See koormab jalgu ning selga. Tihtipeale töötatakse redelilt suure ulatusvahemaaga, nii et käed on õlgadest kõrgemal, mis koormab eriti kaelapiirkonda ning õlgu.
 - 2.14. Pikaajaline töö, mis nõuab püsti seismist väikestel redeli astmetel, võib tekitada väsimust ning valu pahkludes ja jalgades.
 - 2.15. Puuduv võimalus jalgade liigutamiseks töö ajal koormas vereringet. Ka stabiilne töö võib vereringet koormata.
 - 2.16. Redel on tehniline abivahend, mis on eelkõige mõeldud selleks, et inimesed võiksid liikuda ühelt tasandilt teisele, s.t on mõeldud ajutise juurdepääsuvõimalusena.
 - 2.17. Redelilt teostatavat tööd tuleb planeerida ning tuleb hinnata, kas tööd saab teha ka tellingutelt, liftilt või muult kindlalt platvormilt.
 - 2.18. Enne redeli kasutamist tuleb tutvuda redeli kasutamishandiga ning kasutada antud redelit ainult selleks ette nähtud otstarbel.

3. REDELITE LIIGITUS

Käesolev ohutusjuhend hõlmab üksikuid redeleid, mis on valmistatud puust, klaaskiust, terasest või kergmetallist jne., selle all ka järgmisi redeli liike:

- 3.1. **Najaredelid:**
Jagamatu trepipostiga redelid.
- 3.2. **Harkredelid:**

Harkredel koosneb kahest üksikredelist, mis on sümmeetriliselt ühendatud hingedega ühises tipupunktis ning paigaldatud A-kujuliselt.

3.3. Treppredelid:

Treppredel on varustatud toetusjalgadega ning lamedate astmetega, mis paiknevad horisontaalselt, kui trepp on üles seatud.

3.4. Teleskoopredelid:

Teleskoopredelid koosnevad paralleelsetest üksikredelite sektsioonidest, mis on kinnitatud teineteise külge juhtsoonte abil, nii et nende pikkust saab muuta.

3.5. Kokkupandavad redelid:

Kokkupandav redel koosneb kahest või enamast üksikredelite sektsioonist, mida saab redeli kasutamiseks kokku panna ning mida saab täielikult lahti võtta säilitamis- või transportimiseks.

3.6. Kombineeritavad redelid:

Kombiredel koosneb kahest üksikredelist ning teda saab kasutada üksikredelina, harkredelina või teleskoopredelina. Kahe üksikredeli laius on võrdne mõlemas otsas.

REDELITE REGULEERIMINE JA PAIGALDUS

3.7. Teisaldatavad redelid peavad olema reguleeritud sellisel viisil, et neid oleks võimalik kasutada, töökorda seada ning hooldada nii, et sellest ei tekiks ohtu kasutajale või teistele isikutele.

3.8. Redel peab olema varustatud kasutusjuhendiga ning olema selgelt märgistatud tootja informatsiooniga. Vajalikus ulatuses peab kasutusjuhendis olemasolev informatsioon olema märgitud ka redelil. Sellisteks andmeteks võib näit. olla:

- lubatud töökõrgus;
- lubatud koormus;
- redeli kalle;
- hoiatus ohtliku kasutamise viisi eest.

3.9. Kasutusele võetavad redelid peavad miinimumina vastama DS/INSTA 650 või EN 131 nõuetele. Soovitav on osta vaid neid redeleid, millel on selgelt märgitud, et nad vastavad nendele nõudmistele.

3.10. Lisavarustus, näit. katuseharjasangad, konksud ja redelijalad peavad kuuluma samasse redelisüsteemi või olema valmistatud sellisel viisil, mis on silmnähtavalt sobilik kombineerimiseks.

3.11. Redeleid ei tohi paigutada vetruvale või ebastabiilsele alusele, näit. autole, või paigaldada tellingutele.

3.12. Redeleid võib paigaldada vaid horisontaalsele ning püsivale pinnale. Iga redelipost tuleb hästi ning ühtemoodi toetada. Kui see ei ole võimalik, peab kompenseerimiseks ühte redeliposti turvaliselt pikendama ning vajaduse korral tuleb rakendada eriabinõusid nihkumise vältimiseks. Väiksemate kõrgusvahede kompensatsiooni võib teostada, kasutades selleks üksikut turvalist alust.

3.13. Pikendusjalga võib treppidel teostava töö puhul kasutada vaid väikestel ühekaldelistel redelitel ning eeldusel, et redel on selleks mõeldud.

3.14. Üksikredelid, kokkupandavad redelid ning teleskoopredelid peab paigaldama õige kalde all, tavaliselt 60-70 kraadi all.

3.15. Seadmeredelid peavad alati olema kindlustatud nihkumise vastu, näit. alt kinnitamise abil või sobiva redelijala kasutamise abil.

3.16. Redel, mis seatakse üles masti vms. najal, peab olema varustatud sobiva toetusseadmega, juhul kui konstruktsioon ei tee seda ülearuseks.

- 3.17. Harkredelid peavad olema turvaliselt kindlustatud redelipostide nihkumise vastu kettide või muu sama turvalise abivarustuse abil, mis peavad olema mõlemal pool ning olema paigutatud u. 1/3 redelipostide kõrgusest.
- 3.18. On lubatud kettide paigutamine poole redeliposti kõrgusele, kui redelil on kuni 9 astet.
- 3.19. Harkredelite tipuosad ei tohi olla teineteise suhtes pinges, et ei tekiks kinnisurumise ohtu.
- 3.20. Kombineeritavatel redelitel, mida kasutatakse harkredelitena, peavad olema ketid või mõni muu sama turvaline kindlustus, ning redelijalad.
- 3.21. Redeleid ei tohi paigutada uste, väravate vms. ette, kui viimaseid ei ole kinnitatud avatud või suletud asendisse.
- 3.22. Redeleid mida kasutatakse juurdepääsuvõimalusena, peab turvaliselt kinnitama, et nad oleksid kindlustatud nihkumise ja ümberkukkumise eest. Nad peavad ulatuma vähemalt 1,0 meetrit üle juurdepääsukoha.
- 3.23. Redelite õige kasutamine hoiab ära kukkumisõnnetused. Redelid peavad alati olema kindlustatud nihkumise vastu.
- 3.24. Redelitel võib transportida vaid kergekaalulisi esemeid.

4. TÖÖ REDELITEL

- 4.1. Üksikuid redeleid võib kasutada vaid lühemaajaliseks tööks. Mitmekülgse pikemaajalise töö puhul, mida teostatakse vahelduvalt redelilt ja püsivalt aluselt (põrand, maapind jms.), võib redeleid siiski kasutada, kui redelite kasutusaeg kokku ei ületa kolmandikku antud isiku päevasest tööajast.
- 4.2. Üksikperiood, mille vältel töötatakse redelilt, ei tohi ületada 30 min. Seejärel tuleb tööd katkestada ning võib üle minna mõnele teisele tööle, mis ei koorma samal viisil, mis on näit. dünaamilisemat liiki.
- 4.3. Kui tööd teostatakse redelilt, peab redeli paigutust muutma vastavalt töökäigule, nii et tööobjektini ulatumiseks ei ole vajalik suuremat vahemaad, kui üks käepikkus.
- 4.4. Redelitel töötamisel peavad töötajal jalas olema sobivad jalatsid pehme libisemiskindla tallaga. Jalats peab kindlalt jalas püsima. Redelitel töötamisel ei tohi seista redeli ülemisele otsale lähemal, kui ülalt kolmandal astmel.
- 4.5. Ära unusta kinnitust, kui redel on pikem kui 5 m.
- 4.6. Seda tüüpi redelite kasutamisel peab olema piisav valik eri pikkusega redeleid, et töötada erinevatel kõrgustel.
- 4.7. Isik, kes vastutab nende tööde eest, mille tegemiseks kasutatakse üksikuid redeleid, peab jälgima redelite kohaletoomisel töökohta, et redelid oleksid sobivad antud töö teostamiseks. Lisaks tuleb teha kindlaks, kas redel on kättsaamise hetkeks üle kontrollitud ning korras, s.t ilma vigade ja puudusteta, ning samuti korrektselt hooldatud.
- 4.8. Töötajaid tuleb instrueerida piisaval määral redeli õige kasutamise suhtes. Harkredeleid ei tohi kasutada samamoodi, nagu tavalisi üksikredeleid, kui nad ei ole selleks mõeldud.
- 4.9. Redelil võib korraga viibida vaid üks inimene. Harkredelil siiski üks inimene kummalgi poolel.
- 4.10. Üksikredelitel ei tohi kanda esemeid, kui need esemed pole kergekaalulised ning kergestikäsitsetavad.
- 4.11. Töövahendid peavad olema kerged ja kergestikäsitsetavad ning nendega peab saama töötada, kasutades selleks ühte kätt.

- 4.12. Tavaliselt ei tohi redelitelt teostada tööd suuremal kõrgusel kui 5,0 meetrit, mõõtes seda vahemaad aluselt selle astmeni, mille peal seistakse. Eriolukordades on siiski lubatud teostada kergemaid tööd ka suuremal kõrgusel, näit. vahetada lambi pirn.
- 4.13. Seoses aknapesemistöödega on lubatud akna pesemine suurematel kõrgustel nendes kohtades, kus tehniliselt ja/või majanduslikult ei ole võimalik teostada seda mõnelt teiselt sobivalt tehniliselt abivahendilt.
- 4.14. Redeleid võib kasutada vaid vastavuses nende konstruktsioonilise eesmärgiga. Üksikredeleid ei tohi kokku siduda, kokku liimida, ühendada kruvide või naelte abil, kui nad ei ole selleks määratud.
- 4.15. Metallredeleid ja redelitalades vabalt paikneva metalltugevusega puuredeleid ei tohi kasutada kohtades, kus on kokkupuuteoht pingestatud elektrijuhtmete ning osadega.

5. REDELITE SÄILITAMINE JA HOOLDAMINE

- 5.1. Üksikuid kasutuses mitteolevaid redeleid peab säilitama nii, et nad ei alluks mittevajalikele mõjudele, näit. ilmastiku mõjudele, suurele kuumusele, ning alati vastavalt tootja juhtnõuadele.
- 5.2. Kahjustatud ning defektseid redeleid kasutada ei tohi. Redeleid peab parandama turvalisel ning kompetentsel viisil vastavalt tarnija juhtnõuadele.
- 5.3. Puuredeleid (v.a välimine talapool) ei tohi värvida, vaid neid tuleb töödelda läbipaistva lakiga, läbipaistva värvi või muu sarnasega.

6. ERGONOOMIA

Tööd, mis on seotud rohke liikumisega ja lihaste venitamisega, tehakse enamasti samuti püstiasendis. Igasuguse seisva töö juures tuleks vältida painutatud selga. Kui inimene kummardub ettepoole või ühele küljele, siis tema jala-, selja- ja ka õlalihased pidevalt pingul.

Kui inimene end uuesti sirgeks ajab, tunneb ta seljas valu, just nagu selg oleks kõveras olekus kangeks jäänud. On võimatu kogu aeg pingevabalt seista, kui töö kõrgus ei ole õigesti valitud.

Töökõrgus on väga tähtis tegur. Kui see on ebaõigesti valitud, siis keha väsib väga kiiresti. Töökõrgus peab olema selline, et tööd saaks teha ilma selga painutamata ja õlgu õiges ja pingutamata asendis hoides.